

چه کسانی نسل‌کشی بزرگ ۱۴۰۲ را ندیدند؟

# رفوزه شدن روشنفکری ایران در آزمون غزه



علی مزرعی خبرنگار گروه نقد روز

درحالی آمار شهدای جنگ غزه از ۳۰ هزار نفر فراتر رفته که علاوه بر بمب و موشک اکنون قحطی شده نیز به جدیدترین آفت کشتار کودکان در این باریکه تبدیل شده است. تاکنون حدود ۹ هزار زن و ۱۶ هزار کودک در غزه به شهادت رسیده‌اند که آمار شهدای مدفون در زیر آوارهای غزه را نیز باید به آن افزود. عمق فاجعه و جنایت در غزه به حدی است که حتی مقامات اروپایی و آمریکایی نیز که حامیان رژیم صهیونیستی هستند در مقابل مطالبه افکار عمومی زبان به اعتراض گشوده و اقدامات نمایشی را نیز در دستور کار قرار داده‌اند. دولت آمریکا درحالی که برای بازگشایی گذرگاه رفح و روانه شدن کمک‌های انسان دوستانه پشت مرز تلاشی نمی‌کند تعدادی بسته غذایی را از آسمان به این باریکه پرتاب کرده تا خود را حامی مردم غزه نشان دهد. پرتاب بدون چتر پالت‌های غذا نیز اما خود به پلای دیگری تبدیل شده که بر سر مردم غزه فرود آمده و جان چندین نفر را گرفته است. سکوت مدعیان حقوق بشر اکنون اعتراضی جهان شمول را به‌وجود آورده است. اما در چند ماه اخیر اتفاقات متفرقه‌ای در فضای رسانه‌ای ایران بازتاب پیدا کرده که ضریب نفوذ اخبار مرتبط با فلسطین را تا حد زیادی کاهش داده است. در کنار این اتفاقات سکوت به‌اصطلاح روشنفکران مدعی حقوق زنان نیز جالب توجه است.

■ **روز جهانی زن یا روز آمریکایی زن**

نخستین مراسم روز زن در ۲۸ فوریه سال ۱۹۰۹ در نیویورک آمریکا برگزار شد. این مراسم توسط حزب سوسیالیست آمریکا، برای یادبود اعتصاب «اتحادیه جهانی زنان کارگر صنایع پوشاک» در سال ۱۹۰۸ سازمان یافت. پس از مدتی ۸ مارس به عنوان روز جهانی زن انتخاب شد اما به نظر می‌رسد در دایره فهم سیاستمداران آمریکایی فقط زنانی که در نیم‌کره غربی باشند شایسته بزرگداشت هستند، به همین دلیل نیز کاملاهریس، معاون رئیس جمهور آمریکا درحین سخنرانی خود در روز جهانی زن یادی از زنان غزه نکرده و درحالی‌که از سقط جنین حمایت می‌کند زنان حاضر به او معترض شده و در مورد حقوق زنان غزه کاملاهریس را مورد سوال قرار می‌دهند.

■ **بوی خون غزه از جهان نرفته است**

درحالی که رسانه‌های غربی سعی در لاپوشانی فاجعه غزه دارند و برگزارکنندگان اسکار نیز به جای پرداختن به اتفاقات جهان با اجرای عریان یک بازیگر به دنبال جلب توجه هستند اما مردم جهان و برخی سلبریتی‌ها به این امر توجه دارند که نباید نسبت به فاجعه انسانی غزه بی‌تفاوت باشند. حواشی پیرامونی اسکار نشان داد که برخلاف برگزارکنندگان مخاطبان حواس شان هست که با اجرای عریان یک بازیگر اتفاقات غزه را فراموش نکنند. درحالی‌که خیابان‌های منتهی به محل برگزاری اسکار توسط معترضان به کشتار غزه مسدود شد و صدای مطالبه توقف جنگ توسط معترضان بلندگوهای اسکار را

«فرهیختگان» بررسی می‌کند

# فرمول دوقطبی‌سازی در ماجرای درمانگاه قم



زهرا طبیبی خبرنگار گروه نقد روز

چند روزی از ماجرای درمانگاه قم گذشته. جدای از اینکه رسانه‌های فارسی‌زبان به دنبال تحریف واقعیت ماجرا و تحت تاثیر قرار دادن جامعه نسبت به این اتفاق هستند، در سمت دیگر همچنان اطلاعات و موضع‌گیری مشخصی در مورد چند و چون ماجرای رخ داده در درمانگاه قم مطرح نشده است. بااین حال اظهاراتی در این رابطه مطرح می‌شود که طلبه‌ای که در درمانگاه حضور داشته، اقدام به فیلمبرداری نکرده است. با این همه هنوز افکارعمومی پاسخ درستی درباره ابعاد ماجرا دریافت نکرده‌اند. نگرانی اصلی اما همچنان پابرجاست. تلاش برای ایجاد دوستگی در جامعه و عمیق کردن شکاف‌هایی که در جریان اتفاقات پاییز رخ داد، هنوز در دستور کار رسانه‌های فارسی‌زبان قرار دارد و این اتفاق بهانه‌تازه‌ای در اختیار آنها قرار داده است، بااین حال برخی از افراد و مسئولان نیز بدون در نظر گرفتن شرایط جامعه و نگاه افکارعمومی به این اتفاق، اظهاراتی را مطرح کردند که کمک قابل توجهی به رسانه‌های فارسی‌زبان برای ادامه پروژه اتفاقات سال گذشته به شمار می‌رود.

■ **انتقاد پاد از ماجرای قم، حمایت مشاور وزیر از طلبه روحانی**

انتشار خبر درگیری در درمانگاه قم، واکنش‌های متفاوتی را حتی در میان مسئولان به همراه داشته است. روز بعد از انتشار خبر درگیری، سکینه‌سادات پاد، دستیار رئیس‌جمهور در پیگیری حقوق و آزادی‌های اجتماعی، در واکنش به این اتفاق هردو طرف را به یک اندازه مقصر دانست و گفت: «این خشونت‌های کلامی، مواجهات نازیبایی است که باهم داریم. این اتفاق بدی بود. دوطرف با هم با خشونت حرف می‌زدند. برویبنای مبانی اخلاقی و شرعی و عرفی باید طرفین را در این ماجرا مقصر بدانیم و نباید به سمت خشونت دیگری غش کنیم.» اما در سمت دیگر در شرایطی که همچنان این انتظار وجود داشت که موضع دیگر مقامات و مسئولان در چنین شرایطی به جای جانبداری از یک طرف روی پیگیری اصل درگیری و دلایل آن استوار شود، در میان اظهارنظر برخی مسئولان جانبداری از یک فرد قابل مشاهده است. میثم نیلی، مشاور وزیر ارشاد در واکنش به این اتفاق در ویراستی نوشت: «اگر آن طلبه بصور از وضع آن فرد متوهم و هتاک عکس گرفته بود هم خطا نکرده بود. محیط جامعه فضای خصوصی کسی نیست، مهدی باقری نیزیکی از اعضای کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس هم در واکنش به این اتفاق گفت: «اگر احراز شود، که آن شخص روحانی، فیلم یا عکسی گرفته و سپس مشخص شود که وی ضابط قانون بوده و مجوز داشته، کارش هیچ اشکالی ندارد.»

■ **حداقل پازل اینترنت‌نشال را تکمیل نکنید!**

جدای از اینکه واقعیت ماجرا چه بوده و اصلا طلبه‌ای که در فیلم حاضر



**اسامی برخی از فعالان حقوق زنان، چهره‌های سیاسی و بازیگرانی که در قالب حمایت از حقوق زنان علیه جمهوری اسلامی ایران اظهارموضع کرده‌اند اما در روز جهانی زن لازم ندیده‌اند در مورد ۹ هزار زن کشته شده توسط رژیم صهیونیستی موضعی بگیرند**

نوشین احمدی خراسانی	پروین اردلان
نسرتین افضلی	نرگس محمدی
شیرین عبادی	نیلوفر فولادی
مسیح علینژاد	هاشم آقاجری
زهرا رهنورد	عالیه مطلب‌زاده
مصطفی ملکبان	فرهاد میثمی
صدیقه وسمقی	کتایون ریاحی
شبنم فرشادجو	شراره دولت‌آبادی
معصومه قاسمی‌پور	شبیوا ابراهیمی
مریم یوبانی	آبان عسگری

بی‌تاثیر کرده بود برخی چهره‌های حاضر نیز با نمادهایی مرتبط با کمپین‌های حمایتی از غزه در مراسم حاضر شدند تا نشان دهند در میان آلودگی صوتی رسانه‌های غربی حامی اسرائیل پیام معترضان را به خوبی گرفته‌اند. یکشنبه شب در حالی مراسم اسکار ۲۰۲۴ برگزار شد که فضای کلی مراسم به گزارش رسانه‌ها، متاثر از ماجرای غزه بود. برخی خوانندگان و بازیگران با یک نشان سرخ روی سینه که با شعار «آتش بس برای غزه» و توسط یک گروه هنری طراحی شده بود، روی فرش

■ **صدای غزه در رسانه‌ها قطع نشود**

تغییر موضع نسبی برخی سیاسیون غربی و واکنش منفی به تداوم جنایت در غزه نشان داد که تنها راه حل قطع حمایت‌های بین‌المللی از

رژیم صهیونیستی و توقف ماشین جنگی این رژیم روایت مداوم ماجرای غزه و ایجاد فشار رسانه‌ای بر علیه رژیم صهیونیستی است. بازتاب جنایت باعث می‌شود در ادامه سلبریتی‌هایی که نمی‌خواهند محبوبیت خود را در بین مردم از دست بدهند نیز زبان اعتراض گشوده و مطالبه توقف جنگ را قدرت بیشتری ببخشند. نمونه این اثر رسانه‌ای را همان‌طور که تشریح شد می‌توان در مراسم اسکار مشاهده کرد. در ایران اما مدتی است که صدای حمایت از مردم فلسطین به شدت گذشته نیست و آلم مردم این منطقه کمتر بازتاب رسانه‌ای پیدا می‌کند و دلیل این امر را می‌توان در به حاشیه رفتن فضای رسانه‌ای جست‌وجو کرد. درحالی‌که عبارت «جدی می‌فرمایید» احمد مجدزاده برای مدت زیادی فضای رسانه را به تصاحب خود درآورده و یا ویدئوی تنش لفظی در درمانگاه قم تمام ظرفیت فکر جامعه را به خود مشغول کرده است، خطوری می‌توان توقع داشت اخبار غزه نیز در جامعه بازتاب پیدا کرده و بین انبوهی از صداهای مهم و غیرمهم دفن نشود. علاوه بر حاشیه‌سازی رخدادهایی همچون جام ملت‌های آسیا و انتخابات مجلس دوازده‌م نیز تا حد زیادی فضای رسانه را به نفع خود جذب کرده و سایر اخبار را از دید مخاطبان محو کردند. در چنین فضایی سکوت بسیاری از سلبریتی‌ها و همچنین مدعیان حقوق کودکان و زنان نیز مزید بر علت شده‌ت تا بحران غزه به نسبت قبل در افکار ایرانیان اثرگذار نباشد.

■ **مدعیان حقوق زنان خاموش شدند**

درکنار به حاشیه رفتن فضای رسانه‌ای عامل دیگری که باعث می‌شود فریاد مردم غزه بازتاب پیدا نکند سکوت چهره‌هایی است که یا خود را فعال حقوق زنان می‌دانند و یا در چند وقت اخیر در مورد مطالبات زنان اظهار نظر کرده‌اند؛ اما لازم ندیده‌اند که در روز جهانی زن در مورد تحت فشارترین زنان جهان اظهارنظر کنند. از نگاه این مدعیان حقوق زنان گویی زنان غزه اساساً وجود ندارند. شاید اگر مردم غزه هم هویت‌شان در تقابل با جمهوری اسلامی تعریف می‌شد اکنون این چهره‌ها با دست بازتری برای حمایت از آنها نطق می‌کردند. برخی از این چهره‌ها نه‌تنها در حمایت از مردم غزه موضعی نگرفته که در تقابل با آنها نیز کنش نشان دادند. در شرایطی‌که نرگس محمدی، برنده جایزه سیاسی صلح نوبل به اندازه تخریب وجهه جمهوری اسلامی برای حمایت از زنان مردم غزه دغدغه ندارد و در برابر آن سکوت کرده و از درون زندان نطقی منتشر نمی‌کند جای خالی‌اش را شیرین عبادی، دیگر ایرانی برنده جایزه سیاسی صلح نوبل پر کرده است. عبادی البته در این جای خالی کنشی کاملاً متعارف را جایزه‌ای که کسب کرده است بروز می‌دهد. شیرین عبادی در پیامی رفتار واکنش مقاومت فلسطین به سال‌ها اشغالگری را آزاردهنده توصیف کرده و آن را مجوزی برای کشتار مردم غزه برشمرد. عبادی در پیام خود جنایت اسرائیل را با عنوان انتقام‌گیری توجیه کرده و متذکر شده است که این رژیم هیچ تعهدی نسبت به موازین حقوق بشری ندارد، پس هیچ نصیحتی لازم ندارد. عبادی از همین فضای به‌وجودآمده نیز برای طرح اظهارات جانبدارانه استفاده کرده و تنها مساله ریشه‌ای را مماشات بی‌انتهای دولت‌های غربی با جمهوری اسلامی به‌عنوان حامی حماس و حزب‌الله مطرح ساخته است.

■ **تصویربرداری مصداق نهی از منکر نیست**

توسط فردی درون دولت اداره می‌شود از رسایی، که در لیست امنّا -که گفته می‌شد مورد حمایت دولت است - قرار دارد شائبه حمایت دولت از او را تقویت می‌کند. به واقع این موضع‌گیری‌ها هزینه زیادی را متوجه دولت می‌کند و باتوجه به این انتصاب با «سین» و «صاد» وی به دولت، این ماجرا حواشی پیش‌آمده، متوجه دولت می‌شود.

■ **تصویربرداری مصداق نهی از منکر نیست**

عضو کمیسیون قضایی مجلس در اظهارات خود به این موضوع اشاره می‌کند که اگر اثبات شود فرد ضابط قانون بوده و مجوز داشته، از او حمایت می‌شود. اگر بربنای قانون آنچه در درمانگاه قم از جانب طلبه روحانی اتفاق افتاده است، مورد بررسی قرار بگیرد، در واقع فرد در صورتی مجاز به تصویربرداری از فردی که حجاب را رعایت نکرده بود، هست که ضابط قانونی باشد. البته آنچه که در مورد امکان تصویربرداری از افراد بی‌حجاب مطرح می‌شد هنوز به صورت قانون درنیامده است و مصوب نشده است. بر این اساس اگر فرد اقدام به تصویربرداری از فرد بی‌حجاب کرده باشد، نمی‌توان تصویربرداری را مصداق امر به معروف و نهی از منکر دانست. در قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب سال ۹۴، اقدام به امر به معروف زبانی و نوشتاری وظیفه آحاد مردم است اما اقدام عملی در این باره، وظیفه دولت است. براین اساس نمی‌توان گفت این طلبه در درمانگاه قم اقدامی تحت عنوان امر به معروف یا نهی از منکر انجام داده است. علاوه براین اقدام به فیلمبرداری تنها از جانب نیروی انتظامی و ضابطان امکان‌پذیر است و در این شرایط قانون می‌توان از فرد حمایت کند؛ تاکنون اظهاراتی مبنی بر مجوز انجام این اقدام از جانب این روحانی، مطرح نشده است. در سمت دیگر اما قانونی که مجوز انجام این اقدام توسط نیروی انتظامی را صادر می‌کند، یعنی لایحه عفاف و حجاب نیز هنوز تصویب و تبدیل به قانون نشده است. جدای از اینکه فراهم شدن این امکان از جانب مردم معمولی برای تصویربرداری و ارسال آن به مجریان قانون نیز مورد انتقاد قرار داشت، از طرفی نیز در بندهای این لایحه این نکته مورد اشاره قرار گرفته بود که افراد می‌بایست به کسانی که در محل کار آنها حضور پیدا می‌کنند و حجاب نامناسب دارد، تذکر دهند یا مورد را گزارش دهند، در غیر این صورت خودشان جریمه می‌شوند. ناظر به این موارد این انتقاد مطرح می‌شد که این طرح‌ها، مشخصاً مردم را در مقابل مردم قرار می‌دهد و تعداد دعواهای رخ داده میان مردم در خیابان‌ها و محل کسب را بیشتر می‌کند. امری که به نظر می‌رسد، پیش از تصویب قانون، مشکلاتی را به وجود آورده است. نقد دیگری که می‌توان به این قانون وارد کرد، این است که اگر این موارد و شرایط به قانون تبدیل شود، ابهام وجود دارد، که اگر افراد در خیابان به نیت ایجاد مزاحمت اقدام به فیلمبرداری از مردم کنند و اقدام از این‌گونه توجیه کنند که برای ثبت بی‌حجابی افراد، فیلمبرداری کرده‌اند، قرار است چه برخوردی صورت گیرد؛ در آن شرایط آیا این اقدام، مصداق نقض حریم خصوصی افراد نیست؟ به نظر می‌رسد هنوز جای خالی پرداخت به این مساله و ابهامات ناشی از آن احساس می‌شود. موضعی که قانونی شدن آن در این شرایط منجر به پیچیده‌تر شدن آن خواهد شد.